

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України  
Рівненський державний гуманітарний університет  
Історико-соціологічний факультет  
Кафедра політичних наук

# **ПАНОРАМА ПОЛІТОЛОГІЧНИХ СТУДІЙ**

**НАУКОВИЙ ВІСНИК РДГУ**

**Випуск 5–6**

Рівне – 2011

**Панорама політологічних студій** : науковий вісник Рівненського державного гуманітарного університету. На пошану професора Р. М. Постолювського. – Рівне : РДГУ, 2011. – Вип. 5–6. – 305 с.

**РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:**

1. **Бортніков В. І.** – д.політ.н., професор, завідувач кафедри політології Волинського національного університету імені Лесі Українки.
2. **Гон М. М.** – д.політ.н., професор, завідувач кафедри політичних наук Рівненського державного гуманітарного університету (головний редактор).
3. **Канцелярук Б. І.** – д.політ.н., головний науковий співробітник відділу трансатлантичних досліджень Інституту світової економіки і міжнародних відносин.
4. **Киридон А. М.** – д.і.н., професор кафедри міжнародних відносин та зовнішньої політики Київського міжнародного університету.
5. **Круглашов А. М.** – д.політ.н., професор, завідувач кафедри політології та державного управління Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича.
6. **Макаренко Є. А.** – д.політ.н., провідний науковий співробітник відділу трансатлантичних досліджень Інституту світової економіки і міжнародних відносин.
7. **Постолювський Р. М.** – к.і.н., професор, завідувач кафедри всесвітньої історії, ректор Рівненського державного гуманітарного університету.
8. **Тихомирова Є. Б.** – д.політ.н., професор, завідувач кафедри міжнародної інформації Волинського національного університету імені Лесі Українки.
9. **Троян С. С.** – д.і.н., професор, завідувач кафедри міжнародних відносин та країнознавства Рівненського інституту слов'янознавства Київського славістичного університету.
10. **Шеретюк В. М.** – к.і.н., доцент, декан історико-соціологічного факультету Рівненського державного гуманітарного університету.
11. **Шугасєва Л. М.** – д.філос.н., професор, завідувач кафедри філософії Рівненського державного гуманітарного університету.
12. **Юськів Б. М.** – д.політ.н., завідувач кафедри міжнародної інформації Рівненського інституту слов'янознавства Київського славістичного університету.

Друкується за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету.  
Протокол № 9 від 29 квітня 2011 р.

За редакцією д. політ. н., професора М. М. Гона

Науковий вісник «Панорама політологічних студій»  
затверджений ВАК України науковим фаховим виданням з політичних наук  
(постанова Президії ВАК України від 14 квітня 2010 р. № 1 – 05/3)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:  
Серія КВ №16166-4638 Р

У збірнику вміщені статті з актуальних проблем міжнародних відносин, політичних процесів у країнах Європи та України зокрема, а також дослідження в царинах політичної філософії, етнополітології та етнодержавознавства.

Збірник адресований всім, хто цікавиться політичною наукою.

Адреса редакції:  
кафедра політичних наук, Рівненський державний гуманітарний університет,  
вул. Остафова, 29, м. Рівне, 33027.

Гон М. М., Черній А. Л.	<b>8</b>	Слово про ювіляра: професору Р. М. Постоловському – 60
----------------------------	----------	---

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН**

Бурдяк В. І.	<b>14</b>	Успіхи та поразки України на шляху до Євросоюзу
Тихомирова Є. Б.	<b>22</b>	Параметри міжнародної миротворчості України
Троян С. С.	<b>29</b>	Україна у системі сучасного транскордонного співробітництва: соціополітичний аналіз
Нагорняк М. М.	<b>40</b>	Окремі аспекти сучасної зовнішньополітичної стратегії ФРН
Кіцила Л. Ю.	<b>47</b>	Підсумки чеського головування в Раді ЄС та їх значення для України
Шумка А. В., Черник П. П.	<b>51</b>	Українсько-російські відносини як політичне протистояння

**ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ І ПРОЦЕСИ**

Ротар Н. Ю.	<b>60</b>	Еволюція змісту електорального протесту в Україні
Алексєнко І. В.	<b>72</b>	Політична активація регіональної ідентичності в умовах глобалізації
Монолатій І. С.	<b>76</b>	Формалізація політичної участі громадян як індикатор інституційних процесів у Габсбурзькій монархії
Шугаєва Л. М.	<b>90</b>	Позацерковні православні об'єднання: суспільно-політичний контекст
Марусик К. О.	<b>95</b>	Діяльність апарату ЦК КПРС як відображення корпоративних відносин у політичній системі СРСР
Прокопець Л. С.	<b>102</b>	Зародження парламентаризму та демократія
Климанська Л. Д.	<b>110</b>	Політичні наративи соціальних проблем як основа соціально-політичних проєктів
Оверчук О. В.	<b>116</b>	Використання Інтернету в діяльності протестних рухів в Україні
Хаврук І. А.	<b>122</b>	Конституційний Суд України як елемент системи стримувань і противаг: правовий та політичний аспекти
Круглашов А. А.	<b>127</b>	Особливості дослідження політичного маніпулювання в текстовій інформації
Морарь М. В.	<b>134</b>	Партійна комунікація як умова ефективної політичної діяльності партійних лідерів
Жуковська А. О.	<b>140</b>	Інституційний вимір становлення громадянського суспільства в республіці Болгарія

Семенович А. С.	<b>147</b>	Вплив Європейського Союзу на формування регіонального врядування у країнах-кандидатах
Булига І. І.	<b>153</b>	Релігія і політика: фокус на сучасній Україні
Митко А. М.	<b>158</b>	Інформаційна влада в політичній системі
Корнейко А. О.	<b>163</b>	Спроби удосконалення політичної системи в контексті еволюції радянського тоталітаризму 1950-х – 1960-х рр.
Сойчук Р. Л.	<b>172</b>	Особливості формування політичної культури сучасної молоді
Москальов М. А.	<b>178</b>	Взаємовпливи бізнес-еліт і провідних політиків у сучасній Україні (за матеріалами ділових ЗМІ)
Максимець Б. В.	<b>184</b>	Національно-демократичні сили у виборах Президента України 2009–2010 років
Притуляк С. І.	<b>191</b>	Соціалістичний інтернаціонал: програмові засади діяльності та ідейно-теоретична еволюція в умовах глобального розвитку
Сущенко В. В.	<b>197</b>	Електоральний маркетинг як різновид політичного маркетингу

#### ПОЛІТИЧНА ФІЛОСОФІЯ

Мамонтова Е. В.	<b>204</b>	Символ як феномен і категорія політичної культури у філософській теорії та політичній практиці Античного суспільства
Семенченко Ф. Г.	<b>209</b>	Політичний ідеал як пізнавально-ціннісне відображення дійсності
Климончук В. Й.	<b>216</b>	Свобода як складова українського національного політичного досвіду
Байдич К. В.	<b>222</b>	Теорія Другого модерну в системі ідей У. Бека

#### ЕТНОПОЛІТОЛОГІЯ ТА ЕТНОДЕРЖАВОЗНАВСТВО

Коваль І. В.	<b>230</b>	Демократія і міжконфесійні взаємини: українські реалії
Геник М. А.	<b>238</b>	Міжнаціональне примирення у діяльності Українського суспільно-культурного товариства у Польщі
Безкоровайна О. В.	<b>245</b>	Культура міжнаціонального спілкування: роль полікультурної освіти
Каравасв В. С.	<b>252</b>	Взаємозв'язок державотворення та національного становлення
Пивоваров Ю. А.	<b>257</b>	Політичний дискурс президента України Л. Д. Кучми у дихотомії «націоналізм – демократія»
Боднараш Г. В.	<b>261</b>	Пропорційне представництво в Румунії та перетворення партій національних меншин в електоральні політичні партії

Венгринюк Л. Я.	<b>271</b>	Етнічний чинник у політичному процесі: сутність та причини політизації етнічності
-----------------	------------	--

#### **РЕЦЕНЗІЇ**

Тихомирова Є. Б., Гон М. М.	<b>277</b>	Джерело політичних знань, мислення і культури
Наумов А. С.	<b>278</b>	Регіональні аспекти сучасної політики
Гон М. М.	<b>282</b>	Інструменталізація пам'яті: погляд стороннього на сучасну українську практику в Галичині
Відомості про авторів	<b>286</b>	
Вимоги до оформлення статей	<b>289</b>	

УДК: 32 (049.32)

Тихомирова С. Б.,  
Гон М. М.

### ДЖЕРЕЛО ПОЛІТИЧНИХ ЗНАТЬ, МИСЛЕННЯ І КУЛЬТУРИ

(Рец.: Макар Ю. І. *Політологія : навч. посібник / Ю. І. Макар, О. Ю. Докаш, Т. П. Лаврук – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 596 с.*)

*Tyhomirova Y. B., Gon M. M., The source of political knowledge, thought and culture  
In the review the train aid «Political science», written by Makar Y. I., Dokash O. Y., Lavruk T. P.  
(Chernivtsi, 2010. – 596 p.), is analyzed.*

Навчальна дисципліна «Політологія» грає особливу роль у формуванні політичної культури та розвитку політичного мислення української молоді. Суттєвим внеском у навчальну політологічну літературу став адресований студентам вищих навчальних закладів посібник, підготовлений колективом чернівецьких та івано-франківського авторів.

Навчальний посібник «Політологія» створений із урахуванням сучасних методологічних і методичних підходів та вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Він адаптований до вимог навчальної програми з політології і має стати джерелом політичних знань, мислення і культури для сучасної української молоді, яке сприятиме оволодінню та систематизації нею політологічних знань.

Визначаючи концептуальні засади навчального посібника, його автори керуються міркуванням про те, що, як стверджується в передмові, «послудуючи різні рівні, з позицій яких досліджується політика, політологія не перетворюється внаслідок цього в арифметичну суму знань, отриманих іншими науками. Вона обробляє зазначені знання під власним кутом зору, утворюючи свій, політологічний спектр дослідження, в рамках якого політика немовби розчленовується на складові елементи (політичні норми й цінності, політичну ідеологію й політичну психологію, політичні інститути й політичні процеси, політичні відносини й політичну поведінку). Причому ці елементи досліджуються не тільки в тісному взаємозв'язку один з одним, але й із суспільством у цілому» (с. 3). Таке трактування міжпредметних «перехресть» цілком логічне й відповідає концептуальним засадам сучасного прочитання політичної науки.

Навчальний посібник послідовно і всебічно висвітлює її основну проблематику. Він містить дванадцять розділів системно викладеного теоретичного матеріалу. Тут, зокрема, розкрито такі теми: «Політологія як наука про політику», «Історія світової політичної думки», «Зародження політичної думки в Україні», «Політика як соціальне явище», «Політична влада», «Політична система суспільства», «Держава в політичній системі суспільства», «Політичні партії, партійні системи та вибори», «Політичні еліти і політичне лідерство», «Політична культура. Політична свідомість і політична ідеологія», «Політичні процеси і політичні конфлікти», «Міжнародні відносини та зовнішня політика». Матеріал викладений у доступній, зрозумілій студентів формі.

До кожної теми подано ключові терміни, які відтворюють її зміст, контрольні запитання та завдання, а також список рекомендованої літератури. Запропоновані авторами

питання і завдання є актуальними і спонукають студентів до осмислення конкретних політичних процесів, що сприятиме поглибленню їхніх теоретичних знань.

Вмотивованим і доцільним є доповнення основної частини посібника додатками, які є логічним і органічним його продовженням. Тут розміщено глосарій, у якому подано визначення базових категорій політичної науки; іменний покажчик; методичні рекомендації для самостійної роботи студентів (вимоги до написання рефератів, есе, наукових доповідей, тематика індивідуальних науково-дослідних завдань); перелік питань до модульного і підсумкового контролю; варіанти поточних контрольних робіт та тестових завдань, використання яких сприятиме кращому засвоєнню студентами навчального матеріалу; структурно-логічні схеми та таблиці, які уточнюють основний зміст і теоретичні положення базових тем курсу; список рекомендованої літератури (117 джерел).

Позитивним є те, що розкриваючи ті чи інші аспекти політичних процесів, автори навчального посібника покликаються до окремих українських сюжетів. Серед них – не тільки розвиток політичної думки в Україні (с. 90–113) та її зовнішня політика (с. 438–447), а й становлення в нашій країні громадянського суспільства (с. 268–269), розвиток багатопартійності (с. 289), етнополітика України (с. 139–145). Так, наприклад, розкриваючи останню, автори рецензованого навчального посібника стверджують, що «Українська держава будується як держава української нації, де нація розглядається як співдружність людей різних національностей в одній державі. Корінна (титульна) нація опікає кількісно невеликі етнічні групи, беручи їх під свій захист» (с. 145). Українські візії політичних процесів доповнюються в посібнику окремими додатками (наприклад, «Політичні ідеї та принципи Конституції Пилипа Орлика», «Політичні аспекти етико-гуманістичної концепції Григорія Сковороди» – с. 532, «Концепції та ідеї основних напрямів української політичної науки міжвоєнного періоду (за В. А. Потульницьким)» – с. 535). Такі ретроспективи з історії української політичної думки та «вкраплення», які висвітлюють окремі політичні процеси в нашій державі, заслуговують, звичайно ж, позитивної оцінки та схвалення.

Отже, рецензований навчальний посібник має оптимальну структуру, є цілісним і актуальним виданням, що здатне забезпечити інтерес до політології. У ньому доступно і переконливо аналізуються концептуальні політологічні підходи до важливих проблем сьогодення, що робить посібник важливим джерелом політичних знань, мислення і культури для українського студентства і всіх, хто цікавиться політологічною проблематикою.

УДК: 323

Наумов А. С.

## РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ ПОЛІТИКИ

*(Рец.: Політологічні та соціологічні студії. Збірник наукових праць. – Т. IX. – Чернівці : Букрек, 2010. – 576 с.)*

*Наумов А. С. Региональные аспекты современной политики  
В рецензии анализируется издание «Политологические и социологические студии. Сборник научных трудов» (Т. IX. – Черновцы : Букрек, 2010. – 576 с.).*

*Naumov A. S. Regional aspects of the modern policy  
In the review publication «Political science's and sociology studies. The miscellany of science works» (V. IX. – Chernivtsi : Bookrek, 2010. – 576 p.) is analyzed.*